

کتابخانه ملی کشور پاکستان در یک نگاه

مترجم: علی خاکپور

مقدمه

پاکستان هنگام اعلام استقلال تنها تعداد کمی کتابخانه داشت که آن هم آسیب فراوانی دیده بود. با وجود تجربه تلخ پاکستان در سال‌های نخست استقلال، دولت این کشور در سال ۱۹۴۹ دفتر مرکزی آرشیو و کتابخانه‌ها را در شهر کراچی ایجاد کرد که زیر نظر وزارت آموزش و پرورش پاکستان قرار داشت. این دفتر برای حفظ میراث ادبی مردم پاکستان تأسیس شده بود. ساختار اصلی کتابخانه ملی در سال ۱۹۵۰ توسط همین دفتر مرکزی بنا نهاده شد.

در سال ۱۹۵۴ «کتابخانه شخصی لیاقت» با کتابخانه ملی ادغام گردید و «کتابخانه ملی لیاقت» نامیده شد. در سال ۱۹۶۹ کتابخانه ملی لیاقت پاکستان به عضویت انجمن جهانی «کپی‌رایت» درآمد، اما پس از انتقال پایتخت از کراچی به اسلام‌آباد، تصمیم بر آن شد که کتابخانه ملی کشور در پایتخت جدید تأسیس شود و کتابخانه لیاقت دوباره به نام قبلی خود بازگشت. این کتابخانه تا سال ۱۹۸۶ برخی از وظایف کتابخانه ملی را انجام می‌داد، اما در این سال زیر نظر حکومت سند، که تحت فرماندهی کابینه فدرال بود، به کار خود ادامه داد.

طرح تأسیس کتابخانه ملی پاکستان به سال ۱۹۶۳ برمی‌گردد، اما به دلیل حوادث تاریخی و مشکلات سازمانی و مالی که پیش آمده بود، ساخت آن تا سال ۱۹۸۸ به تعویق افتاد و در ژوئن ۱۹۸۸ طبق برنامه به پایان رسید و مجموعه‌های پراکنده کتابخانه همراه با پرسنل در همان سال به ساختمان جدید منتقل شدند. نصب سیستم هواساز به دلیل تغییر سیاست وارداتی و ساخت بویلرها توسط شرکت هوی مکنیکال کامپلکس^۲ واقع در شهر تاکسیلا^۳ به تأخیر افتاد و نهایتاً در سال ۱۹۹۱ کامل شد. کتابخانه در تاریخ ۲۴ اوت ۱۹۹۳ توسط

نخست‌وزیر پاکستان رسماً افتتاح گردیده و بلافاصله در اختیار مراجعین قرار گرفت.

عملکرد کتابخانه ملی پاکستان

بر اساس نیازهای فکری و فرهنگی مردم پاکستان و با در نظر گرفتن اهمیت کتابخانه ملی به عنوان مهمترین مرکز منبع‌یابی میراث ادبی حکومت پاکستان و پیشرو در توسعه کلیه کتابخانه‌های کشور، اهداف زیر برای کتابخانه ملی در نظر گرفته شده‌اند:

(الف) جمع‌آوری کلیه مواد کتابخانه‌ای بویژه جمع‌آوری مجموعه جامعی از مواد کتابخانه‌ای جاری و گذشته که به پاکستان و مردم آن و یا نیازهای ملی این کشور ارتباط داشته باشد؛
(ب) دریافت و نگهداری میراث مکتوب ملی پاکستان که تحت قانون کپی‌رایت جمع‌آوری گردیده‌اند؛

(پ) ارتقا و تشویق استفاده از کتابخانه از طریق شناسایی استفاده‌کننده، ارائه خدمات تحویل اطلاعات و مدرک به افراد کلیدی در بخش‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پاکستان؛
(ت) تهیه کتابشناسی ملی از کتاب‌های جاری و کتاب‌های چاپ قبلی کشور پاکستان؛

(ث) شرکت در طراحی انواع مختلف خدمات کتابخانه‌ای در کشور و ارائه خدمات پشتیبانی و همکاری بین کتابخانه‌ای؛

(ج) رهبری داد و ستد بین‌المللی مواد کتابخانه‌ای در کل کشور؛

(چ) برگزاری دوره‌ها، سمینارها، کارگاه‌های آموزش، کنفرانس‌ها و... برای آموزش و ارتقای علمی کتابداران و تشویق به استفاده از فن‌آوری‌های جدید؛

(ح) ارتقای کیفیت کتابخانه‌ها و خدمات کتابخانه‌ای و انجام تحقیق برای تعیین نیازهای

کتابخانه‌ای؛

(خ) ایجاد زمینه برای تاسیس فهرست/ پایگاه مشترک منابع کتابخانه‌های مهم پاکستان به منظور هماهنگ‌سازی استفاده از منابع کتابخانه‌ای؛

(د) شرکت در مجامع، کنفرانس‌ها و گردهمایی‌های بین‌المللی کتابداری؛

(ذ) ارائه خدماتی در زمینه روشن‌سازی، ایجاد نشاط و بهینه‌سازی زندگی اجتماعی مردم پاکستان.

ساعات کار کتابخانه ملی پاکستان

روزهای دوشنبه تا پنجشنبه از ساعت ۸ صبح تا ۳ بعدازظهر و روزهای جمعه از ۸ صبح تا ۱۲ ظهر برای استفاده عموم آزاد است. در روزهای یکشنبه و دیگر تعطیلات رسمی کتابخانه بسته است.

فعالیت فرهنگی

کتابخانه ملی در اصل، همان مرکز فرهنگی پایتخت است. این کتابخانه برگزارکننده نمایشگاه‌های کتاب در روزهای مهم ملی است و ارائه دهنده امکانات سالنی به وزارتخانه‌ها و نهادهای خصوصی (NGOs) جهت برگزاری سمینارها، کنفرانس‌ها و فعالیت‌های فرهنگی است.

روابط بین‌الملل

کتابخانه ملی پاکستان اسناد و مدارک حکومتی خود را با ایالات متحده آمریکا و کتابشناسی ملی خود را با کتابخانه‌های ملی دیگر کشورها مبادله نموده و بعنوان کتابخانه واسپاری انتشارات بانک توسعه آسیایی تمامی انتشارات این بانک را دریافت می‌نماید؛ این کتابخانه همچنین ارائه دهنده خدمات اطلاع‌رسانی و تکثیر می‌باشد. کتابخانه ملی پاکستان عضو فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های کتابداری (ایفلا)^۵ می‌باشد.

اتوماسیون

برای ماشینی کردن فعالیت‌های مختلف کتابخانه ملی در حال حاضر یک نرم‌افزار کاربردی تهیه و آزمایش گردیده است. ورود اطلاعات اصلی کتاب‌ها در رایانه از ۲۲ اکتبر ۱۹۹۸ آغاز و تا به حال اطلاعات حدود چهل هزار عنوان به رایانه وارد

گردیده است. نرم افزار پشتیبانی زبان اردو بزودی کامل خواهد شد.

مرمت و بازسازی مواد نوشتاری

یک آزمایشگاه مرمت و همچنین صحافی در کتابخانه ملی تاسیس شده که کار حفاظت از مجموعه ها را در مقابل آسیب های مختلف انجام می دهد. تمامی کتاب های قدیمی در مقابل حشرات ضد عفونی می شوند. تمامی نسخ خطی میکروفیلم شده اند و برنامه ای نیز جهت اسکن روزنامه های مهم پاکستان بر روی لوح فشرده (CD) در دست تهیه است.

موسسه بین المللی شماره گذاری کتاب (IBNA)

به منظور کنترل کتابشناختی در سطح کشور، موسسه IBNA در سال ۱۹۸۴ در پاکستان تاسیس شد. از آن زمان بیش از ۸۰۶ ناشر پاکستانی در این نظام ثبت نام کرده و به بیش از ۱۸۰۴۲ ناشر شماره استاندارد بین المللی کتاب واگذار شده است. کتابخانه ملی پاکستان هیچ وجهی بابت این کار دریافت نمی کند.

خدمات مراجعین

کتابخانه ملی پاکستان به عنوان مرکزی برای کتب مرجع و تحقیقاتی و محلی برای اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته های علوم اجتماعی و انسانی بوده و همچنین کتابخانه واسپاری کتب منتشره کشور پاکستان برای استفاده مورخین آینده می باشد. تمامی شهروندان بالای بیست سال پاکستان می توانند عضو این کتابخانه شوند. خارجیان مقیم پاکستان هم می توانند عضو

شوند. در کنار این خدمات، این کتابخانه ارائه دهنده تسهیلاتی مانند تکثیر، میکروفیلم و اینترنت به اعضای اصلی خود است.

منابع

این مجموعه ها شامل ۴۳۵۰۰ مورد انتشاراتی در پاکستان است که از طریق واسپاری به کتابخانه اهدا شده اند. مجموعه های ویژه شامل نسخ خطی کمیاب به زبان فارسی مربوط به تاریخ کشمیر و نسخه اول «کلیات میر» که در سال ۱۸۱۱ چاپ شده و میکروفیلم / میکروفیش تمامی آمارهای نفوس کشور هند مربوط به سال های ۱۹۱۱، ۱۹۲۱، ۱۹۳۱ و ۱۹۴۱ می باشد. این کتابخانه نسخه هایی از حدود ۳۰۰ عنوان رساله دکتر را که در دانشگاه های آمریکایی پاکستان نوشته شده اند، به صورت میکروفیلم نگهداری می نماید.

کتابخانه ملی پاکستان تقریباً ۴۶ سال پس از استقلال پاکستان افتتاح شده و در طول دوره ۷ ساله خود مجموعه های زیر را از طریق خرید، اهدا، واسپاری و مبادله فراهم آوری نموده است.

بودجه سال ۲۰۰۲-۲۰۰۳

بودجه تقریبی ۱۹۷۲۵۰۰۰ ریال پاکستانی شامل بودجه تقریبی ۳/۰۰۰/۰۰۰ ریالی خرید کتاب برای سال مالی ۲۰۰۲-۲۰۰۱ تامین شده است.

نیروی انسانی
کتابخانه ملی پاکستان زیر نظر هیئت امنای کتابخانه های عمومی پاکستان می باشد و در حال حاضر ۲۴ نفر نیروی متخصص (فنی) و ۱۲۲ نفر نیروی غیر متخصص پشتیبانی کننده (اداری) دارد.

مدیریت

کتابخانه ملی پاکستان زیر نظر مدیر کل دفتر امور کتابخانه ها که خود زیر نظر وزارت آموزش و پرورش پاکستان قرار دارد اداره می شود.

ساختمان کتابخانه

این ساختمان در زمینی به مساحت ۰۰۵×۲۱۱

فوت ساخته شده و دارای سطح مسقف ۱۶۸/۸۰۰ فوت مربع در چهار طبقه می باشد. این کتابخانه دارای سیستم تهویه گرمایشی و سرمایشی بوده و برای نگهداری حدود یک میلیون جلد کتاب، ۵۰۰ صندلی مطالعه عمومی، محیط کار برای پرسنل، سالن همایش و دیگر تسهیلات می باشد.

افتتاحیه

به تاریخ ۲۴ اوت ۱۹۹۳ توسط نخست وزیر پاکستان جناب آقای دکتر معین الدین احمد قرشی انجام گردید.

تایید پروژه:

پروژه جدید کتابخانه ملی پاکستان با هزینه ۳۲۲/۱۳۰ میلیون ریال پاکستانی در سپتامبر ۱۹۸۵ تایید گردید و ساختمان در سال ۱۹۹۱ با هزینه ۹۹/۷۱۵ میلیون ریال پاکستانی تکمیل گردید.

آدرس

National Library of Pakistan,
Constitution Avenue, Islamabad-44000.

تلفن ها

۹۲۰ ۲۵ ۴۹ ۹۲۰ ۲۵ ۴۴ ۹۲۱ ۴۵ ۲۳
۹۲۰ ۶۴ ۴۰ ۹۲۰ ۶۴ ۳۶

دورنگار

۹۲۲ ۱۳ ۷۵

پست الکترونیکی

nlpiba@isb.paknet.com.pk

وب سایت

http://www.nlp.gov.pk

1. the Liagat Memorial Library
2. Sindh Government
S Heavy Mechanical Complex/3. M
4. Taxila
5. International Federation of Library Associations (IFLA)
6. International Book Numbering Agency (IBNA)